

T r a v a.

Veseli se nam serce, ko pogledamo lepo zeleno travo. In kako veselo beremo: „Bog je zapovedal: Zemlja naj rodi travo, zeli in rodne drevesa! — in zemlja je bila lepo zelena, in mnogih cvetlic je bilo po njej in cvetečih dreves kakor spomladi.“ Pobožnost nam serce navdaja, ko zopet beremo: „Gospod je hotel ljudi nasititi, in je rekel: Recite ljudem sesti. Bilo je pa tamkej veliko trave.“ — Trava raste čversto in očem prijetno; vidi se na nji božji blagoslov, bogodarna podoba obilnosti in darilo mile nature. — Kadar po dolgi suši ljubi dežek zemljo zopet pokrepča, si trava kaj opomore. Tudi spomladi pred vsem drugim ozeleni trava. Perva zelena trava nas razveseljuje ob toplih studenčnih krajih. Biseri rose blesketajo naj bogatejše po zeleni travi. — Trava prijazno pokriva in nam domači zemljo. Kjer koli trava raste, se čutimo, da smo doma, ako smo tudi odločeni od vsega drugega. — Kjer trava ne raste, oj, kako je pusto in žalostno! Naj nam umetnost še take lepe reči na beli dan stavi, se nam vendar zdi vse zapuščeno in nemilo, kjer ni zelene trave. Mehka trava! kako sladka si ti vsakemu trudnemu! koliko ubogih popotnikov se v tebi spočije in presladko sanja! — Iz trave blesketajo bistri studenci in šumljajo po njej veseli, — in najlepše stvari, cvetice, rastejo in cvetejo po travi. — V mladosti nam je trava igrališče. Po travi tekajo otroci, in si pletejo vence. Trava pokriva tudi gomile naših mrtvih, in tudi mi si na svoje gomile enkrat želimo trave — podobe življenja in upanja.

Idrijanski.

Iz zgodovine kerščanske ljudske šole.

(Dalje.)

Germanška doba.

Ta obsega tako imenovani srednji vek ali pa čas od velikega preselovanja narodov noter do cerkvenega razkolništva po Lutru. Germani so v početku tega časa na razvalinah rimske oblasti ustanovili nove kraljestva in gospodovali so tudi nad svojo domovino po visokih severnih krajih. Kjer so papeža spoštovali kot Kristusovega namestnika, tam so imeli tudi ce-

sarja za cerkvenega odvetnika. To se je končalo o Lutrovem času, ko se je raztergala cerkvena edinost v Evropi; pa vtemnela je tudi cesarska krona, in zgubila je Nemčija svoje slavno ime; iztekla se je germanska doba.

I.

Stari Germani v svoji domovini niso šole poznali. Odgojevali so doma, -- dečka za vojsko, deklico pa za tiho delavnost v domači hiši. Rimsko izobraženje so občudovali, pa iskali ga niso.

Takšni so tedaj stopili Germani v rimske dežele, ktere so že davno zgubile hrabre Rimljane, in so tam kmali gospodarili. Vendar pa po vseh delih neizmerne cesarstva niso ravnali, kakor po navadi vedejo se sovražniki. Vandali so sicer v severni Afriki divje razsajali, in rimsko omiko skoro popolnoma v prah pomandrali. Angli in Saksi so britanski otok s silo vzeli, in treba je bilo zemljo za izobraženost vnovič preorati in obdelovati. Pa vendar drugod se krepkim priselcom ni nihče zoperstavljal, in rimski despotje so jih smeli imenovati svoje mejne čujave, kar so jim pa mogli plačati s težkim davkom, ki je veljal za službino plačilo. Če so tako v resnici gospodovali po naj lepših deželah, rimske naselnike so pa javalne bolj obteževali, kakor nekdanje mejne armade. Ko so pa stopili v rimske dežele, so stopili v vert svete cerkve, ktera si je vse prizadjala, da bi jih pridobila za sv. vero. Veliko jih je tudi sv. vero sprejelo, dasiravno jih je temna noč ajdovske vere zadrževala in Arijeva kriva vera slepila. Svet je kmali vidil nov čudež: Rim je zgubil svoje posvetno kraljestvo, pa zapovedal je svojim zmagovavcom in delil nebeške zaklade tistim, ki so ga časnih poropali. Tako so dobile germanske plemena za svojo doto tudi zavod kerščanske šole, ktera, kakor smo popred vidili, izrastla je iz stare cerkvene šole in sprejela v kerščansko spremenjeno svetno šolo. Tako je bilo po vseh gradovih (mestih), kjer je Rim gospodoval, tudi po manj izobraženih poleg Donave. Te mesta pa in njihove vredbe terpele so kaj malega ali pa celó nič po novih priselcih, pa so za bližnjo okolico zvonec nosile. Se vé, da ptuji gosti od začetka niso preveč silili se k temu zavodu, ker posnemali so, berž ko ne, tudi drugod Teodorika, kralja izhodnih Gotov, kteri sicer ni zatiral šol, kjer jih je najdel;

prepovedoval pa jih je otrokom svojega ljudstva rekoč, da bi jih ne storila učenikova šiba mevžastih.

Pervo merjenje do šole jih je menda hitro minulo, ker že v prihodnjem stoletju so bili možje germanske kervi na škofovih sedežih, in ljudstvo se je v kratkem času kaj veselo izobrazilo. Ni čuda, ker poganjali so se knezi samo za omiko ljudstva. S. Gregor turski pripoveduje, da je ukazal Hilperih, kralj izhodnih Frankov, naj se podučujejo dečki po vseh mestih njegovega kraljestva prav skerbno v latinskem jeziku. Leta 650. je tudi kralj Sreghbert vstanovil šole za otroke med Anglo-Saksonci, kakor je v Galiji vidil; tako pripoveduje častitljivi Beda.

Novim prišelcom je v prvih časih primanjkovalo sposobnih učiteljev, kar tudi drugače biti ni moglo; tedaj pa prihiti cerkev na pomoč, ter naloži duhovniku dolžnost, da naj on sam po svoji moči opravlja, kar kdo drugi ne more opravljati namesto njega. Tako zapoveduje cerkveni zbor v Vaziji l. 443., da naj vsak mašnik posnema šego v Italiji navadno, ter sprejema mlajše dečke — od 6. — 8. leta — v svojo hišo; naj jim bo dober oče, pa naj jih vadi brati psalme in sv. pismo in v božji postavi podučuje. Primanjkovalo je pa tej začasni šoli, kakor tudi uni, ki je bila sploh redno razširjena, vsaj to, da so jo obiskovali le toliko, kolikor je staršem dopadlo. Čeravno ne veliko dečkov, so pa vendar za nekaj časa bile vse deklice le domači izreji izročene. To pa je cerkev spodbadalo, da je opominjevala starše in posebno botre njihovih dolžnost, da naj delé sebi izročnim malim začetni nauk svete vere, da nihče ne bo brez potrebnega podučevanja.

(Dalje prih.)

O s a d j o r e j i.

Spisal Andr. Štamcar.

Namenil sem nekaj kratkih črtic o sadjoreji „Uč. Tovaršu“ podati. Mislim, da ne bo napčno.

Ne morem povedati, kako sem bil vesel, ko sem vidil svoje perve peške ozeljene, in potem ko so lepo rastle, ko so se cepljenci dobro prijemali, ko sem prvi sad od njih dobil, in ko se mi je zraven tega še ta čast zgodila, da sta moja pervino tudi pokusila preč. gospoda loški tehant in naš fajmošter.